

גמרא סדורה

מסכת תמורה

פרק ז' - "יש בקדשי מזבחי"

אמר רבי יוחנן:

לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה (גיטין ס:)

לימוד פרק זה מוקדש לרפואת הילדה:

חושן אמונה בת הדס פרידה

שתזכה לרפואה שלימה,

ושתזכה לגדול כפי שאר הבנות מתוך שמחה אהבה ובריאות

בתוך כל שאר עם ישראל

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות

עם רש"י

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות

דניאל ברק וינט

טל' - 0526071122

דואר ליה vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ג. הר חברון 9040700

©

כל הזכויות על הניקוד, הפיסוק והחלוקה לסוגיות ופסקאות שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודיך" ולדניאל ברק וינט.

ד' מנחם אב תשע"ט

מסכת תמורה פרק ז' - "יש בקדשי מזבח"

1. לא, א-ב

רס"י

מתני'
קדשי בדק הבית. ממעטינן להו בשילהי פ"ק (לעיל יג.) דלא עבדי תמורה:
פיגול ונותר וטמא כו'. בשלמים כתיבי ובפ"ק דיבמות (דף ז.) מפרש שלמים בכלל כל הקדשים היו ולמה יצאו להקיש אליהן ולומר לך מה שלמים מיוחדין קדשי מזבח אף כל קדשי מזבח:
ולדן וחלבן. נפקא לן לעיל בס"פ כל האסורין בשר ולא חלב ולדן מפרש בפ"ב דבכורות (דף יד.) בדאיבער לפני פדיונה ואתיליד לאחר פדיונה דלית ליה תקנתא ליקרבינהו מכח קדושה דחוייה אתי ליפרקינהו לא אלימי למתפס פדיונן אבל נתעבר לאחר פדיונה ולד צבי ואיל נינהו ומותרין ובקדשי בדק הבית אפי' דאיבער קודם פדיונם שרו דלא אקדשינהו אלא לדמי ולא חמירא קדושתיהו כולי האי:
חל על הכל. אפי' על האבנים ועל העצים: ומועלין בגידולן מפרש טעמא בגמי':

מתניתין

יש בקדשי מזבח שאין בקדשי בדק הבית, ויש בקדשי בדק הבית שאין בקדשי מזבח.

שקדשי מזבח - עושין תמורה,²¹⁵

וחייבין עליהן משום: פיגול, נותר, וטמא.

ולדן,

וחלבן - אסור לאחר פדיונן.

והשוחטן בחוג - חייב.

אין נותנין מהו לאומניו בשכרו.

מה שאין בו בקדשי בדק הבית.

יש בקדשי בדק הבית: שסתם הקדשות - לבדק הבית,

הקדש בדק הבית - חל על הכל,

מועלין בגידוליהו.

ואין בהו הנאה לבעלים.

לא,ב

גמרא

ויכללא הוא דכל קדשי מזבח עושין תמורה?!

והרי עופות דקדשי מזבח הן,

ותנן:

"המנחות והעופות - אין עושין תמורה" (תמורה יג.)!

כי קתני אבהמה.

והרי ולד, קדשי מזבח הוא,

ותנן:

"אין הולד עושה תמורה" (תמורה יב.)!

הא מני?

רבי יהודה היא,

דאמר: "ולד עושה תמורה" (תמורה יב.).

והרי תמורה עצמה, דקדשי מזבח,

ותנן:

"אין תמורה עושה תמורה" (תמורה יב.)!

כי קתני אעיקר זיבחה.

השתא דאתית להכי, אפילו תימא רבנן,

כי קתני אעיקר זיבחה.

רש"י

2. לא, ב

"שְׁקֵדְשֵׁי מִזְבֵּחַ - ... וְאִין נֹתְנִין מְהוּ לְאוּמְנִין בְּשִׁכְרוֹ".

הָא קְדָשֵׁי בְדֵק הַבַּיִת - נֹתְנִין.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ:

דְּאָמַר קְרָא: "וַעֲשׂוּ לִי"²¹⁶ (שְׁמוֹת כה, ח) - מִשְׁלִי.

3. לא, ב

רש"י

"יש בקדשי בדק הבית..."

אמר מר:

"סתם הקדשות לבדק הבית, וְחָל עַל הַבַּיִת."

מאן תנא?

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן:
דלא כרבי יהושע.

דתנן²¹⁷:

"המקדיש נכסיו,

וְהָיָה בְּהֵן בְּהֵמָה רְאוּיָה לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, זְכָרִים וְנִקְבּוֹת:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר:

זְכָרִים - יִמְכְּרוּ לְצָרְכֵי עוֹלוֹת,

וְנִקְבּוֹת - יִמְכְּרוּ לְצָרְכֵי שְׁלָמִים.

וְדַמְיָהוּ יִפְלוּ עִם שְׂאֵר נִכְסֵים לְבִדְק הַבַּיִת.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר:

זְכָרִים - הֵן עֲצָמֵן יִקְרְבוּ עוֹלוֹת

וְנִקְבּוֹת - יִמְכְּרוּ לְצָרְכֵי שְׁלָמִים, וַיְבִיא בְדַמְיָהוּ עוֹלוֹת.

וְשְׂאֵר נִכְסֵים - לְבִדְק הַבַּיִת" (שקלים ד, ז).

ופליגא דרב אדא בר אהבה.

דאמר רב אדא בר אהבה אמר רב:

בעדר שכולו זכרים,

אפילו רבי אליעזר מודה,

דלא שביק איניש קדשי מזבח ומקדיש לבדק הבית.

לא נחלקו אלא בעדר שיש בו מחצה זכרים ומחצה נקבות,

רבי אליעזר סבר: אין חולק את נדרו,

ומדנקבות לאו עולות, זכרים נמי לאו עולות.

ורבי יהושע סבר: חולק את נדרו,

לישנא אחרינא אמרי לה:

אמר רב אדא בר אהבה אמר רב:

בשלא הקדיש אלא בהמה,

אפילו רבי אליעזר מודה.

דלא שביק איניש קדשי מזבח ומקדיש לבדק הבית.

לא נחלקו אלא כשיש שאר נכסים עמהן:

רבי אליעזר סבר: אין אדם חולק את נדרו,

מדשאר נכסים לא לקדשי מזבח, בהמה נמי לא לקדשי מזבח.

ורבי יהושע סבר: אדם חולק את נדרו.

תנן:

"דמיהו יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית" (שקלים ד, ז).

בשלא ללישנא בתרא - היינו דקתני: "עם שאר נכסים לבדק הבית".

אלא ללישנא קמא - ליתני: "יפלו לבדק הבית"!

תני הכי²¹⁸: "ודמיהו יפלו לבדק הבית".

גמ' אמר מר סתם הקדשות לבדק הבית. ואפי' בהמה במשמע: מאן תנא. דאפי' בהמות אי אקדשינהו סתם דלא אמר למזבח אמרינן לבדק הבית אקדשינהו דלא כר' יהושע: ודמיהו יפלו עם שאר נכסים כו'. קסבר ר' אליעזר סתם הקדשות לבדק הבית ואפי' בהמה ומיהו כל הראוי למזבח כשהוא פודהו מיד הגובר אינו פודהו אלא למזבח דאינו יוצא מיד מזבח לעולם כדתניא לקמן בהאי פירקא המתפיס תמימים לבדק הבית כשהן נפדין אינן נפדין אלא למזבח: ר' יהושע אומר כו'. אלמא מידי דחזי למזבח סתם קדושתיה למזבח:

ופליגא דרב אדא. הא דאוקמיה מתני' כרבי אליעזר פליגא אדרב אדא דאמר לר"א נמי סתם מקדיש בהמה למזבח מקדיש לה והכא היינו טעמא משום דאין אדם חולק נדרו חציו לחדא קדושה וחציו לחדא קדושה: אדם חולק את נדרו. זכרים לעולה ונקבות לדמי עולה דשלמים ליכא למימר דליקרבו בלא פדיון דכיון דאיהו אכיל להו אתי לידי מעילה דמסתמא לא אמר שלמים נינהו וכיון דהקדיש הכל אינו יכול ליהנות מהן:

אלא בהמה. כל בהמותיו אפילו רבי אליעזר מודה דאע"ג דאיכא נקבות הואיל וחזיין כל הבהמות למזבח אמרינן סתמייהו למזבח וזכרים יקרבו עולות ונקבות ימכרו לצרכי שלמים ודמיהן עולה הואיל דאיכא למימר כל הנדר למזבח:

אלא ללישנא קמא. דאמר רב אדא בעדר שהוא מחצה זכרים ומחצה נקבות א"ר אליעזר אין אדם חולק נדרו חציו להקרבת הגוף וחציו להקרבת דמים ואפילו ליכא שאר נכסים ואיכא למימר דכל הנדר למזבח פליג רבי אליעזר אמאי תני דמיהו יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית הא זימנין דליכא שאר נכסים כלל:

²¹⁷ מסורת הש"ס, כתב"י מינכן. גירסת וילנא: דתנא

²¹⁸ שיטה מקובצת והגהות הגר"א. גירסת וילנא: תנא נמי הכי

רַס"י

4. לא, ב

"הַקֹּדֶשׁ בְּדֶק הַבַּיִת חָל עַל הַכֹּל".

לְאִיתוּיִי מֵאִי?

אָמַר רַבִּינָא:
לְאִיתוּיִי שְׁפוּיִי וְנִבָּא.

שְׁפוּיִי וְנִבִּייהּ. שֶׁאִם הַקֹּדֶשׁ
אֵילָן לְבַדֵּק הַבַּיִת יֵשׁ מַעִילָה
בְּשִׁפְאִין אִם שְׁפֵאוֹ וְיֵשׁ מַעִילָה
בְּנִבְיִיתוֹ עֲלֵיו שְׁנוֹשְׂרִין בִּימֹת
הַחֹרֶף וְהוּיִין לוֹ לִזְבֵּל:

5. לא, ב

רש"י

חלב המוקדשין. חלב של מוקדשין גבי קדשי מזבח נקיט תורין לגבי מזבח וגבי קדשי בדה"ב נקט תרנגולת ולא תורין דאורחא דמילתא נקט דאין דרך להקדיש לבדה"ב דבר הראוי למזבח:
חמורה. רבותא היא דאע"ג דטמאה היא חיילא עלה קדושת בדק הבית כדבר טהור:
גידולין דחזו למזבח. כגון ולדות קדשים:

"מועלין בגידוליהן".

לא תווי מאי?

אמר רב פפא:
 לא תווי²¹⁹: חלב המוקדשין, וביצי תורין.

כדתנן²²⁰:

"חלב המוקדשין וביצי תורין - לא נהנין, ולא מועלין.

במה דברים אמורים:

בקדשי מזבח,

אבל בקדשי בדק הבית:

הקדיש תרנגולת - מועלין בביצתה,

חמורה - מועלין בחלבה" (מעילה יב:).

ואפילו למאן דאמר: מועלין בגידולי מזבח,

הני מילי גידולין דחזו למזבח,

אבל גידולין דלא חזו למזבח - אין מועלין בהן.

²¹⁹ שיטה מקובצת. גירסת וילנא: (בקדושת מזבח)

²²⁰ מסורת השי"ס. גירסת וילנא: כדתנא

6. לב, א-ב

רס"י

לבא

מִתְנִיתִין

אָחַד קֻדְשִׁי מִזְבַּח וְאָחַד קֻדְשִׁי בֵּדֶק הַבַּיִת: אֵין מְשַׁנִּין אוֹתוֹן מִקְדוּשָׁה לְקְדוּשָׁה וּמְקַדְשִׁין אוֹתוֹן הַקֹּדֶשׁ עֵילוּי וּמְחַרְמִין אוֹתוֹן, וְאִם מֵתוּ - יִקְבְּרוּ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: קֻדְשִׁי בֵּדֶק הַבַּיִת: אִם מֵתוּ - יִפְדוּ.

גִּמְרָא

אָמַר רַב הוּנָא:

קֻדְשִׁי מִזְבַּח שֶׁהִתְפִּיסוּן חֲרָמֵי כְהֻנָּים - לֹא עָשָׂה כָּלוּם.

מֵאִי טַעֲמָא?

אָמַר קְרָא: **"כָּל חֲרָם קֻדְשִׁי קֻדְשִׁים הוּא לֵה"'**²²¹ (ויקרא כו, כח),
כָּל חֲרָם דִּקְדָּשׁ קֻדְשִׁים הוּי, הֵהוּא לֵה' לִיהוּי.

מֵיִתְיָבִי:

"קֻדְשִׁי בֵּדֶק הַבַּיִת שֶׁהִתְפִּיסוּן,

בֵּין לְקֻדְשִׁי מִזְבַּח, בֵּין לְחֲרָמֵי כְהֻנָּים - לֹא עָשָׂה כָּלוּם.

חֲרָמֵי כְהֻנָּים שֶׁהִתְפִּיסוּן,

בֵּין לְקֻדְשִׁי מִזְבַּח, בֵּין לְקֻדְשִׁי בֵּדֶק הַבַּיִת - לֹא עָשָׂה כָּלוּם."

הָא קֻדְשִׁי מִזְבַּח שֶׁהִתְפִּיסוּן לְחֲרָמֵי כְהֻנָּים - מַה שְּׁעָשָׂה עֲשׂוּי,
תְּיַבְּבֵתָא דְרַב הוּנָא!

אָמַר לָךְ רַב הוּנָא:

כִּי שְׁיִירָה אֲהֵדָא שְׁיִירָה.

דִּקְדְּשִׁי מִזְבַּח שֶׁהִתְפִּיסוּן לְבֵדֶק הַבַּיִת - מַה שְּׁעָשָׂה עֲשׂוּי,

אָבַל לְחֲרָמֵי כְהֻנָּים - לֹא עָשָׂה כָּלוּם.

וְלִיתְגַּיִיה גַּבֵּי הַנֶּהָר.

תִּנְא, דְאִית בֵּיה תִרְתִּי, קְתִנִּי,

דְלִית בֵּיה תִרְתִּי - לֹא קְתִנִּי.

תְּנִן:

"וּמְקַדְשִׁין אוֹתוֹן הַקֹּדֶשׁ עֵילוּי, וּמְחַרְמִין אוֹתוֹן"²²²,

מֵאִי לָאוּ: **"הַקֹּדֶשׁ עֵילוּי" - לְבֵדֶק הַבַּיִת,**

"וּמְחַרְמִין" - לְחֲרָמֵי כְהֻנָּי!

לֹא, אִידֵי וְאִידֵי קֻדְשִׁי בֵּדֶק הַבַּיִת,

וְלֹא שְׁנָא מְפִיק לְהוּ בְלָשׁוֹן "הַקֹּדֶשׁ" לְבֵדֶק הַבַּיִת,

וְלֹא שְׁנָא מְפִיק לְהוּ בְלָשׁוֹן "חֲרָמֵי" לְבֵדֶק הַבַּיִת.

וְהָא לֹא תִנִּי הַכִּי,

דְתִנְיָא בְּבִרְיָתָא:

"הַקֹּדֶשׁ עֵילוּי" - קֻדְשִׁי בֵּדֶק הַבַּיִת.

"וּמְחַרְמִין אוֹתוֹם" - חֲרָמֵי כְהֻנָּים!"

וְעוֹד,

הָא תִנְיָא:

מתני' מקדושה לקדושה. דקדשי בדק הבית שהקדישם למזבח לא עשה כלום ובקדשי מזבח אין משנין מקדושת עולה לשלמים ומשלמים לעולה:
ומקדישין אותן. אקדשי מזבח קאי:
הקדש עילוי. כגון אם אמר על עולה הרי זו לבדק הבית מעלין אותה בדמים לפי מה שיש לו כח בה ונותן לגזבר דתנן בערכין בפי המקדיש (דף כח:): מחירים אדם את קדשיו אם נדר נותן דמיהם ואם נדבה נותן את טובתם כלומר אם בהמה זו היתה נדר כגון דאמר הרי עלי עולה והפריש זו לנדרו כיון דאם מתה או נגנבה חייב באחריותה נמצא שכולה שלו ונותן כל דמיה לחרם הכהן והוא הדין נמי לבדק הבית אם התפיש קדשי מזבח לבדק הבית ואם נדבה דאם מתה אינו חייב באחריותה נמצא שאין לו חלק בה אלא טובת הנאה דרשאי ליטול דבר מועט מישראל חבירו כדי שיתן עולתו זאת לבן בתו כהן להקריבה כדי שיטול את העור וכפי אותה טובת הנאה יתן לבדק הבית:

ומחרימין אותם. אם החרים קדשי מזבח נותן לכהן העילוי כמו שפירשת: **אם מתו.** קדשי מזבח אפי' לאחר שהוממו אבל עדיין לא נפדו יקברו ואינו יכול לפדותם ולהאכילן לכלבים ואפילו למאן דאמר פודין את הקדשים להאכילן לכלבים הני מילי בשנעשו טרפה דאיכא העמדה והערכה אבל מתו לא דבעינן העמדה והערכה אי נמי האי מתו כגון שעבר ושחטם קודם פדיונן וקאמר דשוב אינו יכול לפדותן ולאוכלן דבעינן העמדה והערכה ויקברו:
יפדו. דלא היו בכלל העמדה והערכה כדמוכח טעמא בגמרא:

גמ'

חרמי כהנים. היינו סתם חרמין ולהכי נקט לשון חרמי כהנים דזימנין דחרמים לבדק הבית כגון אי פריש ואמר הרי זה חרם לבדק הבית:
לא עשה כלום. ואפי' הקדש עילוי לא יהיב לכהנים:
כל חרם דקדש קדשים הוי. שהיה מתחילה קדש לה' הוא ואין כח כהן חל עליו:
לא עשה כלום. דגופייהו לא מיפקע מבדק הבית וטובת הנאה לא שייכא בהו:

וכן חרמי כהנים. אין לו שום חלק בהם ואפי' טובת הנאה משום דאינו רשאי ליתנן אלא לכהן שבאותו משמר ואליבא דמאן דמקיש מטלטלין לחרמי קרקעות בערכין בפרק המקדיש (דף כח:):
הא קדשי מזבח. דשייך בהו טובת הנאה מה שעשה עשוי ויהיב הטובת הנאה לכהן:

הא דשייריה. לקדשי מזבח דלא תנייה בהדי הני:
אהדא שייריה. כלומר על דבר זה שייריה ואם הקדישן לבייה מה שעשה עשוי ויהיב הקדש עילוי אבל לחרמי כהנים לא דבהדיא מיעטיה קרא:
וניתנייה בהדי הנך. ונימא קדשי מזבח שהתפישן לחרמי כהנים לא עשה כלום:
תרתיה. דאינו יכול להתפישן אפי' לאחד משתי קדושות:
מאי לאו הקדש עילוי. מקדישין אותו לבדק הבית ומחרימין דקתני היינו לחרמי כהנים ויהיב לכהנים העילוי:
ל"ש כי מפיך קדשי מזבח לבדק הבית בלשון הקדש ל"ש בלשון חרם. יהיב העילוי לגזברין:

²²¹ אך כל חרם אשר יחרם איש לה' מקל אשר לו מאדם ובהמה ומשדה אחרתו לא ימכר ולא יגאל כל חרם קדש קדשים הוא לה'

²²² שיטה מקובצת, הגהות הבי"ח, כתב יד מינכן

"קדשי מזבח שהקדישו לחרמי כהנים - מה שעשה עשויו"

תיובתא דרב הונא!

תיובתא.

והא רב הונא קרא קאמר!

אמר עולא:

אמר קרא: **"כל חרם"** (ויקרא כז, כח).

ומי אמר עולא הכי?!

לבב, והא אמר עולא: המתפס עולה לבדק הבית - אין בה, אלא עיכוב גזברין בלבד!

מדרבנן²²³,

וקרא (ויקרא כז, כח) למעילה הוא דאתא.

למעילה למה ליה קרא? קדשי קדשים כתיב ביה!

ולטיטעמיה, הא דאמר רבי ינאי:

אין מעילה מפורשת מן התורה אלא בעולה בלבד,

שנאמר: **"נפש מי תמעל מעל וחסאה בשגגה מקדשי ה"**²²⁴ (ויקרא ה, טו-טז) המיוחדין לה'.

אבל חטאת ואשם - לא נפקא אלא מדרבי.

דתניא:

"רבי אומר:

"כל חלב לה"²²⁵ (ויקרא ג, טז) - לרבות אימורי קדשים קלים למעילה."

למה לי קרא? **"קדשי קדשים"** כתיב בהו!

אלא אף על גב ד"קדשי קדשים" כתיב בהו,

בעי קרא לרביניהו למעילה,

חרמים נמי, אף על גב ד"קדשי קדשים" כתיב בהו בעי קרא לרביניהו למעילה.

רפ"י

אמר עולא. קרא לא כרב הונא משמע מדהוה ליה למכתב חרם קדשי קדשים הוא וכתוב וכל חרם הכי משמע על הכל חייל חרם ואפילו אמדי דקדש קדשים הוא:

גזברין. שאינה קריבה עד שיבואו הגזברין לעמוד על גבה כדאמרין בעלמא (תענית דף כו.) היאך קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד עייג אבל שום דמים לא יהיב לבדק הבית וכיש לחרמי כהנים דהא אפילו רב הונא דהוה פליג אחרמי כהנים הוה מודה אבדק הבית:

ומשני מדרבנן. האיך ברייתא דלעיל דשירא לקדשי מזבח למימרא דחייל עלייהו הקדש עילוי מדרבנן הוא דחייל דמדאורייתא ליכא אלא עיכוב גזברין ועולא נמי כי תירצה מדרבנן תירצה וקרא לאסמכתא ועיקר קרא למעילה אתא לרבות חרמי כהנים למעילה והכי משמע כל החרם הוי לה' דאי איתהני מיניה פורתא מעל:

לרבות אימורי קדשים קלים למעילה. דכתיב לה' מההיא דרבי מפיך ר' ינאי נמי קדשי קדשים דכל חלב כתיב ורבי היינו טעמא דאמר קדשים קלים דלדידיה משמע ליה דחטאת ואשם בכלל קדשי ה' הואיל ואין לבעלים בהן כלום ולא איצטריך לרבוויי אימורים ולר' ינאי מיהא איצטריך לרבוויניהו ואעיג דכתיב בין בחטאת בין באשם קדשי קדשים בצו את אהרן. ל"א ירושלמי מנלן כלומר מאי משמע האי כל חרם דחייל אקדשי מזבח:

מי קרבי. כלומר אם התפיס לבדק הבית אמאי מקרביניהו להו בלא פדיון דקאמר אין בה אלא עיכוב גזברין והאי קרא כתיב לעיל כל חרם קדש דמשמע דחרם חייל אכל הקדש וקדש אסור לשחיטה ולהקרבה עד שתפדה הקדש בעילוי:

²²³ רשי, מסורתך הש"ס, שיטה מקובצת. רבו הגירסאות. גירסת וילנא: (לעולם רבנן)

²²⁴ **טו נפש מי תמעל מעל וחסאה בשגגה מקדשי ה' והביא את אשמו לה' איל תמים מן הצאן בערקה כסף שקלים בשקל הקדש לאשם.**

טז ואת אשר חטא מן הקדש ישלם ואת המישתו יוסף עליו ונתן אותו לפהו והכהו יכפר עליו באיל האשם ונסלח לו

²²⁵ והקטירם מהן המזבחה לחם אשה לריח ניחח כל חלב לה'

רש"י

שתי מעילות. אחת משום קדשי מזבח ואחת משום קדשי ב"ה ואי מדרבנן הא לא חיילא קדושת ב"ה אלא מדרבנן: **ראויה.** אילו הויה קדושה בתרייתא מדאורייתא וראוי אי לאו (דמדרי' בהוא) דהקדיש ולא דאורייתא:

7. לב, ב

גופא:

"המקדיש עולה לבדק הבית - אין בה אלא עיכוב גיזברין בלבד".

מיתיבי:

"המקדיש עולה לבדק הבית - אסור לשחטה עד שתפדה!"

מדרבנן.

הכי נמי מסתברא,

מדקתני סיפא: "אם עבר ושחטה - מה שעשה עשוי."

אָלָא מַאי, מִדְרַבְנָן?!

אי הָכִי, אִימָא סִיפָא: "וּמִוְעָלִין שְׁתֵּי מְעִילוֹת",

וְאִי מִדְרַבְנָן - אִמָּאֵי שְׁתֵּי מְעִילוֹת!

הָכִי קָאָמַר:

וְרָאוּיָהּ לְמַעוֹל בְּהַ שְׁתֵּי מְעִילוֹת.

8. לב, ב

"אֶחָד קֹדְשֵׁי מִזְבַּח וְאֶחָד קֹדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת: ... וְאִם מֵתוּ - יִקְבְּרוּ."

רבי שמעון אומר:

קֹדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת: אִם מֵתוּ - יִפְדּוּ."

אמר רבי יוחנן:

לְרַבְּנָן, אֶחָד קֹדְשֵׁי מִזְבַּח וְאֶחָד קֹדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת - הֵיוּ בְּכָלֵל הָעֵמֶדָה וְהָעֵרְכָה²²⁶ (ויקרא כו, יא-יב).

וריש לקיש אומר:

לְרַבְּנָן, קֹדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת - הֵיוּ בְּכָלֵל הָעֵמֶדָה וְהָעֵרְכָה (ויקרא כו, יא-יב).

קֹדְשֵׁי מִזְבַּח - לֹא הֵיוּ בְּכָלֵל הָעֵמֶדָה וְהָעֵרְכָה.

וְזוּהוּ וְזוּהוּ - מוֹדָה לְרַבֵּי שְׁמַעוֹן: דְּקֹדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת - לֹא הֵיוּ בְּכָלֵל הָעֵמֶדָה וְהָעֵרְכָה.

וְקֹדְשֵׁי מִזְבַּח - הֵיוּ בְּכָלֵל הָעֵמֶדָה וְהָעֵרְכָה.

וְדַבְּרֵי הַכֹּל, בַּעַל מוֹם מַעֲיָקְרוּ - לֹא הָיָה בְּכָלֵל הָעֵמֶדָה וְהָעֵרְכָה.

תנן:

"רבי שמעון אומר:

קֹדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת שְׁמֵתוּ יִפְדּוּ."

בְּשִׁלְמָא לְרַבֵּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר לְרַבְּנָן אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה הֵיוּ בְּכָלֵל הָעֵמֶדָה וְהָעֵרְכָה,

הֵיִינוּ דְאִיצְטְרִיךְ רַבִּי שְׁמַעוֹן לְפָרוּשֵׁי קֹדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת שְׁמֵתוּ יִפְדּוּ.

אָלָא לְרִישׁ לְקִישׁ - לָמָּה לִיהָ לְפָרוּשֵׁי? לִימָא "אִם מֵתוּ - יִפְדּוּ!"

אמר לה ריש לקיש:

רַבִּי שְׁמַעוֹן לֹא הוּוּ יָדַע מַאי דְאָמַר תֵּנָא קַמָּא,

וְהָכִי קָאָמַר לִיהָ: אִי בְּקֹדְשֵׁי מִזְבַּח, מוֹדִינָא לָהּ בְּקֹדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת, אִם מֵתוּ יִפְדּוּ.

תניא פותיה דרבי יוחנן:

"אם בהמה אשר יקריבו ממנה..." (ויקרא כו, יא-יב) - **בבעלי מומין שיפדו הפתוב מדבר,**

אתה אומר בבעלי מומין,

או אינו אלא בבהמה טמאה?

בשהוא אומר: "ואם בהמה הטמאה ופדה בערקה"²²⁷ (ויקרא כו, כז) **הרי בהמה טמאה אמור,**

הא מה אני מקיים: "ואם כל בהמה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה" (ויקרא כו, יא-יב)?

בבעלי מומין שיפדו.

יכול יפדו על מום עובר?

תלמוד לומר: "אשר לא יקריבו ממנה" (ויקרא כו, יא-יב) - **שאִינָה קְרִיבָה כָּל עֵיִקָר,**

יצתה זו שאינה קריבה היום, אלא למחר."

ואמר רחמנא, עביר לה: העמדה והערקה!

אמר רב גידל אמר רב:

מַאי טַעְמָא דְרִישׁ לְקִישׁ דְאָמַר לְרַבְּנָן, קֹדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת הֵיוּ בְּכָלֵל הָעֵמֶדָה וְהָעֵרְכָה,

קֹדְשֵׁי מִזְבַּח לֹא הֵיוּ בְּכָלֵל הָעֵמֶדָה וְהָעֵרְכָה?

דְאָמַר קְרָא: **"וְהָעֵרִיךְ הַכֹּהֵן אֶתְּהָ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע"** (ויקרא כו, יא-יב),

אִיזְהוּ דְבַר שְׂאִינוּ חֲלוּק בֵּין טוֹב לְרָע?

הֵיוּ אוֹמְרִים: זֶה קֹדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת,

וְאָמַר קְרָא: **"אֶתְּהָ"** לְמַעוּטֵי קֹדְשֵׁי מִזְבַּח.

ורבי יוחנן, "אתה" למועטי מאי?

למועטי בעל מום מעיקרו.

רפ"י

אחד קדשי מזבח כו'. והאי אם מתו יקברו אכולהו קאי ריש ורבנן תרווייהו ילפי טעמייהו מקרא לקמן בין אליבא דר' יוחנן בין אליבא דר"ל:

זה וזה. רבי יוחנן ור"ל מודין דלר"ש קדשי בֵּדֶק הַבַּיִת לֹא הֵיוּ אַבְל קֹדְשֵׁי מִזְבַּח הֵיוּ מִדְקַתְנִי קֹדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת יִפְדּוּ וְלֹא אָמַר סַתְמָא יִפְדּוּ מִכֹּל דְדוּקָא קָאָמַר:

ודברי הכל. ועוד שניהם מודין דלדברי הכל בין לרבי שמעון בין לרבנן בעל מום מעיקרו לא הוה בהעמדה והערקה בקדשי מזבח כדמפרש טעמא לקמן ובקדשי ב"ה לא מיירי מידי דבעל מום מעיקרו דמודו דלרבנן קדשי בֵּדֶק הַבַּיִת בעו העמדה והערקה לֹא שֵׁנָא בעל מום אַחַר הַקֹּדֶשׁ וְלֹא שֵׁנָא קֹדֶם מוֹמוֹ לְהַקְדִּישׁוּ בְּעֵי הָעֵמֶדָה וְהָעֵרְכָה דְבִקְדוּשֵׁי ב"ה לֹא שֵׁאֲנִי לָן בֵּין בַּעַל מוֹם מַעֲיָקְרָא לְתָם וְנַעֲשֶׂה בַּעַל מוֹם שֶׁהָרִי עַל עֲצִים וְאֲבָנִים הֵן חֲלִין:

היינו דאיצטריך ר"ש לפרושי. דאי הוה אמר סתמא יפדו כיון דתנא קמא בתרווייהו איירי הוי משמע דאתרווייהו פליג להכי פריש:

אלא לר"ל. דאמר רבנן לא קיימי אלא אקדשי ב"ה:

למה ליה. לר"ש לפרושי:

לימא. סתמא ואנא ידענא דלא קאי אלא אב"ה דהא בקדשי מזבח לא איירי כלל לעיל לא בפדייה ולא בקבורה:

ר"ש. דמתני לא הוה ידע מאי קאמרי רבנן וסבר דרבנן אתרווייהו קיימי:

ואמר רחמנא עביד לה העמדה והערקה. דכתיב בתריה והעמיד והעריך וגוי והא ודאי קדשי מזבח היא מדבעין מום קבוע דאי בֵּדֶק הַבַּיִת תְּמִימִים נְמִי מִפְרָקֵי דְמַאי אִיכְפַת לְהוּ אִי תָם אִי בַּעַל מוֹם אֲלֵמָא קֹדְשֵׁי מִזְבַּח נְמִי הֵיוּ בְּכָלֵל הָעֵמֶדָה וְהָעֵרְכָה לְרַבְּנָן דְהָא בְּרִייתָא רַבְּנָן רַבִּינָא דְהָא סַתֵּם סִיפְרָא הֵיא וְסַתֵּם סִיפְרָא ר' יְהוּדָה (בְּכּוּרוֹת דף סא.) בַּר פְּלוּגָתָא דְרִישׁ וְהֵיִינוּ כְרַבֵּי יוֹחָנָן וּמַהְכָּא שְׁמַעִינָן קֹדְשֵׁי מִזְבַּח לְרַבְּנָן וּמַתְנִי שְׁמַעִינָן קֹדְשֵׁי ב"ה מִדְקָאָמַר רִישׁ קֹדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת יִפְדּוּ מִכֹּל דְשְׁמַעִינְהוּ לְרַבְּנָן דְאִמְרֵי יִקְבְּרוּ:

בין טוב ובין רע. משמע אחד טוב ואחד רע דשניהן שוין תם ובעל מום:

אותה למעוטי קדשי מזבח. ולא קאי האי והעמיד והעריך ארישא דקרא דמשתעי בקדשי מזבח: **ור' יוחנן.** אית ליה ודאי דהאי בין טוב ובין רע בקדשי ב"ה קאי ומיהו והעמיד והעריך ארישא דקרא דאוקימנא בקדשי מזבח ואסיפא דמשתעי בב"ה קאי ואותה למעוטי בעל מום מעיקרו בקדשי מזבח ולר"ל לא צריך בעל מום מעיקרו למעוטי דהוא אמר לרבנן קדשי מזבח לא היו ואפילו קדם הקדישן למומן וכ"ש האי:

²²⁶ **יא ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' והעמיד את ההמה לפני הכהן. יב והעריך הכהן אתה בין טוב ובין רע פערקה הכהן פן**

יהיה

²²⁷ **ואם בהמה הטמאה ופדה בערקה ויסף חמשתו עליו ואם לא יגאל ונמפר בערקה**

רש"י

ואפי' חיה ועופות. כגון אווזין ותרנגולין דלא שייכי כלל למזבח: משמע בין טוב לרע מבעי ליה. משמע דהוי חילוק בין טוב לרע ובין טוב ובין רע משמע אחד טוב ואחד רע ושניהן שוין: מתו תמימים יקברו. אפילו הנך דליתנהו בכלל העמדה והערכה היכא דמתו תמימים עבוד רבנן מעלה דיקברו הואיל והוון חזי להקרבה: בקדשי מזבח. קס"ד השתא משום דלא היו בכלל העמדה והערכה: אבל בקדשי בד"ה כו'. דהיו בהעמדה והערכה: ר"ש אומר כו' תמימין יקברו. משום מעלה: ובעלי מומין יפדו לקמיה פריך היכי קאמר ר"ש קדשי מזבח [יפדו] הא בין רבי יוחנן בין ר"ל אמרי דלר"ש קדשי מזבח הוון בכלל העמדה והערכה: מרישא תיובתא לרבי יוחנן. דקתני לרבנן בקדשי מזבח יפדו: בבעל מום מעיקרו. משום הכי יפדו ובקדשי ב"ה יקברו דהתם לא שני בין בעל מום מעיקרו לקדם הקדישו למומו: והכי מסתברא. דאי בשקדם הקדישו את מומו וטעמייהו דרבנן כד"ל דקדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה ליפלוג ר"ש עלה ולימא בקדשי מזבח יקברו דהא לר"ש קדשי מזבח היו בהעמדה והערכה אלא מדלא פליג ש"מ בבעל מום מעיקרו קאי ומשום הכי קדשי מזבח יפדו וקדשי ב"ה נמי יפדו דלר"ש (נמי) קדשי ב"ה לא היו: לימא תיהוי תיובתא דר"ל. דהא מגופה שמעינן דאבעל מום מעיקרו קאי והשתא י"ל טעמא דבעל מום מעיקרו הא קדם הקדישו למומו לרבנן נמי יקברו: בשקדם הקדישו את מומו. וטעמייהו דרבנן משום דקדשי מזבח לא היו: נפלוג ר"ש עלה. דקדשי מזבח ונימא יקברו ואמאי קתני לר"ש אחד קדשי מזבח ואי קדשי ב"ה יפדו: ומשני ר"ל מיפך אפיך והכי מותיב ממכילתא אחריתי. דאשכח ברייתא אחריתי דמהפך לה ומותיב לה הכי לרי' יוחנן דרשב"ל לא מייתי לה להא תיובתא לרי' יוחנן כדגרסי לה הכא דקתני ברי"ש בהדיא קדשי מזבח יפדו: אלא מיפך אפיך והכי מותיב לה כדאשכחנא במכילתא אחריתי בין תמימים כו'. ואע"ג דבין האי לישנא ללישנא דלעיל כי דייקת בה ליכא מידי אלא (לאו) דקתני בהדיא לר"ש קדשי מזבח יפדו:

ולתנא דבי לוי, דאמר דאפילו בעל מום מעיקרו בכלל העמדה והערכה. דתני לוי: "הכל היו בכלל העמדה והערכה, ואפילו בעל מום מעיקרו". וכן תני לוי במתניתיה: "ואפילו חיה, ואפילו עופות". והכתיב: "אתה"!

קשיא.

אמר רב יהודה אמר רב: מאי טעמא דרבי שמעון, דאמר, קדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה, קדשי בדיק הבית לא היו? דאמר קרא: "והעריך הבהן אתה בין טוב ובין רע", איזהו דבר שחלוק בין טוב לרע? הוי אומר: זה קדשי מזבח, ואמר קרא: "אתה" למעוטי בדיק הבית.

אי הכי, בין טוב לרע מבעי ליה!

קשיא.

מיתבי

"מתו,

תמימין - יקברו.

ובעלי מומין - יפדו.

במה דברים אמורים: בקדשי מזבח,

אבל בקדשי בדיק הבית: בין תמימין בין בעלי מומים - יקברו.

רבי שמעון אומר:

אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדיק הבית,

תמימין - יקברו,

בעלי מומין - יפדו."

תיובתא דרבי יוחנן מרישא!

אמר לה רבי יוחנן:

הכא במאי עסקינן: בבעל מום מעיקרו.

הכי נמי מסתברא,

דאי תימא שקדם הקדישן את מומן ליפלוג רבי שמעון עלה!

אלא לאו שמע מינה: בבעל מום מעיקרו.

אלא לימא תיהוי תיובתיה דריש לקיש?!

ריש לקיש מוקים לה בשקדם הקדישן את מומן.

אי הכי, נפלוג רבי שמעון עלה!

ריש לקיש מיפך אפיך,

והכי מותיב ממכילתא אחריתי:

"מתו:

בין תמימין בין בעלי מומין - יקברו.

רבי שמעון אומר:

רש"י

במה דברים אמורים. דקאמר ת"ק בעלי מומין יקברו בקדשי ב"ה אבל קדשי מזבח יפדו דלא היו בהעמדה והערכה ואתא ר' שמעון לחלוק בקדשי ב"ה דאמרת יקברו לדידי יפדו: **תויבתא דר' יוחנן מהך סיפא.** דקתני לת"ק אבל בקדשי מזבח יפדו:

בבעל מום מעיקרו. ובב"ה יקבר דהתם לא שני לן בין תם מעיקרו לבעל מום מעיקרו: **ניפלוג רבי שמעון עלה.** ונימא תרתני קדשי ב"ה יפדו וקדשי מזבח יקברו אלא מדלא פליג אלא בקדשי ב"ה דקאמרי אינהו יקברו ואינהו יפדו ובקדשי מזבח שתיק ממאי דאמרי רבנן יפדו ש"מ בבעל מום מעיקרו איירי:

ה"נ דפליג. ותנא לך פלוגתייהו בב"ה וה"ה דפליג עליהו נמי בקדשי מזבח דיקברו:

לריש לקיש דאמר לרבנן כו'. הא דקתני בהך ברייתא קדשי מזבח יפדו מוקים לה אפילו בקדם הקדישן את מומן ש"מ כו' בשלמא לר' יוחנן דמוקים לה בבעל מום מעיקרו לא איכפת לן אם נפדה לכלבים דהא לא נחתא מעולם קדושה לגופיה אלא לריש לקיש איכא למיבעי:

הכא במאי עסקינן. הא דקתני אם מתו לא מתו ממש אלא שעבר ושחטן קודם פדיון דקאמר יפדו ויאכלו:

ר"מ אומר יקברו. כר"ש דאמר קדשי מזבח היו בהעמדה והערכה:

יפדו. שלא היו בהעמדה והערכה: **משום דחזו להקרבה.** עבוד להו מעלה בתמימים דמזבח:

לרבי יוחנן דמוקים לה בבעל מום מעיקרו. ואמר משום הכי לא פליג ר"ש עלה אלמא דכ"ע בעל מום מעיקרו לא בעי העמדה והערכה והתנן כו' דבשלמא לר"ל ליכא לאקשוויי דהוא מוקים לה בתם ונעשה בעל מום לאחר הקדש ואיכא למימר דבעל מום מעיקרו הוא כהקדש ב"ה דאע"ג דלמזבח אקדשיה אפ"ה כבדק הבית דמי דלא קדיש אלא לדמי והוי בהעמדה והערכה לרבנן אלא לר' יוחנן קשיא:

ובמתנות. זרוע ולחיים וקיבה: **ליגזז וליעבד.** לאחר פדיון:

תמימים - יקברו.

ובעלי מומין - יפדו²²⁸.

תויבתא דרבי יוחנן מסיפא!

אמר לך רבי יוחנן:

הכא במאי עסקינן:

בבעל מום מעיקרו.

הכי נמי מסתברא:

דאי תימא בשקדם הקדישן את מומן, - ניפלוג רבי שמעון עלה, **אלא לימא תיהוי תויבתיה דריש לקיש!**

אמר לך ריש לקיש:

הכא במאי עסקינן: בשקדם הקדישן את מומן.

וניפלוג רבי שמעון עלה!

אמר לך ריש לקיש:

הכי נמי דפליג רבי שמעון.

אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא:

לריש לקיש, דאמר לרבנן: קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה,

וקתני: "קדשי מזבח בעלי מומין יפדו",

ומוקמינן לה בשקדם הקדישן את מומן,

שמע מינה: פודין את הקדשים להאכילן לכלבים!

הכא במאי עסקינן:

בשעבר, ושחטן.

לג,

קדתניא:

"כל הקדשים שנפל בהן מום, ושחטן,

רבי מאיר אומר: יקברו,

וחכמים אמרים: יפדו".

אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא:

לרבי שמעון, דאמר: קדשי בדיק הבית - לא הוו בכלל העמדה והערכה,

אמאי תמימים - יקברו?

משום דחזו להקרבה.

קדתניא:

"המתפס תמימים לבדק הבית, נשהו נפדין אינו נפדין אלא למזבח,

שכל הראוי למזבח, - אינו יוצא מידי מזבח לעולם".

אמר ליה רב פפא לאב"י ואמרי לה רבא:

לרבי יוחנן, דמוקים לה בבעל מום מעיקרו,

וכולי עלמא סבירא להו דבעל מום מעיקרו דלא הוי בכלל העמדה והערכה,

ולא?!

והתנן:

"כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשו, ונפדו - חייבין בבכורה ובמתנות,

ויוצאין לחולין: ליגזז,

וליעבד.

ולדו

רַש"י

ולדן וחלבן מותר. אפילו איבער קודם פדיון ואיתיליד לאחר פדיון:
ואמר רב עלה. בפרק שני דבכורות הא דתנן יפדו זו דברי ר"ש דאמר קדשי ב"ה אם מתו יפדו והאי בעל מום מעיקרו כקדשי בדק הבית חשיב ליה אבל חכמים כו':
ומחלוקתו. דהא רבנן דפליגי עליה נמי אוקמת דבעל מום מעיקרו לא הוה בכלל העמדה והערכה: להכי לא אמר רב זו דברי ר"ש ומחלוקתו דאיהו סבר לה כר' שמעון בן לקיש דאמר לרבנן קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה והלכך לא מיתוקמא ההיא דבכורות כולה כרבנן משום דרישא דההיא דמיריי בבעל מום מעיקרו דתני יפדו מתוקמא אפילו לרבנן אבל סיפא קתני אבל קדשים שקדם הקדישן את מומן אם מתו יקברו לא אתיא כרבנן הלכך לא מיתוקמא כרבנן דהכא:
ואיבעית אימא רב כר' יוחנן ס"ל. דאחד קדשי מזבח ואחד קדשי ב"ה בעי העמדה והערכה חוץ מבעל מום מעיקרו ובין רישא וסיפא דההיא מצי לאוקומה נמי כרבנן וכר"ש ותני זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו:

וחלבן - מותר לאחר פדיון. ושוחטן בחוץ - פטור. ואין עושין תמורה. ואם מתו - יפדו (בכורות יד.).

ואמר רב יהודה אמר רב:
 זו דברי רבי שמעון,
 דאמר: קדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה,
 קדשי בדק הבית - לא היו.

קדתנן:
"רבי שמעון אומר:
קדשי בדק הבית:
אם מתו - יפדו.
ומודה רבי שמעון:
בבעל מום מעיקרו, שנפדה".

מאי טעמא?

דאמר קרא: **"אתה"** (ויקרא כז, יא-יב),
"אתה" - למעוטי בעל מום מעיקרו.

אבל חכמים אומרים: אפילו בעל מום מעיקרו היה בכלל העמדה והערכה!

אמר ליה:
 מאן "חכמים"?
 תנא דבי לוי.

אי הכי,
 "זו דברי רבי שמעון" ותו לא?
 "זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו" מיבעי ליה!

אמר ליה:
 האי דלא קתני הכי,
 משום דרב סבר לה כריש לקיש,
 דאמר לרבנן קדשי בדק הבית - היו בכלל העמדה והערכה,
 קדשי מזבח - לא היו.
 ורישא קתני: **"ואם מתו - יפדו"**.
 וסיפא קתני: **"אם מתו יקברו"**.

ואיבעית אימא:
 רב כרבי יוחנן סבירא ליה.
 ודקא קשיא לה: "זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו" מיבעי ליה!
 אימא הכי נמי.